

ΔΙΕΘΝΗΣ ΗΜΕΡΑ ΓΡΑΜ ΜΑΤΙ ΣΜΟΥ

ΣΕΠ
08
2024

Promoting multilingual education:
Literacy for mutual
understanding and peace.

Främja flerspråkig utbildning:
Läskunnighet för ömsesidig
förståelse och fred.

**Promoción de la educación
multilingüe:** Alfabetización para el
entendimiento mutuo y paz.

**Προώθηση της πολυγλωσσικής
εκπαίδευσης:** Γραμματισμός για αμοιβαία
κατανόηση και ειρήνη.

Mehrsprachige Bildung fördern:
Alphabetisierung für gegenseitiges
Verständnis und Frieden.

Promuovere l'educazione multilingue:
Alfabetizzazione per la comprensione
reciproca e pace.

ΜΗΝΥΜΑ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ της Παγκύπριας Οργάνωσης Προώθησης Γραμματισμού

Σε πρόσφατη έρευνα της Ευρωπαϊκής Στατιστικής Υπηρεσίας (ανακοίνωση, Αύγουστος 2024) η Κύπρος παρουσιάζεται στη 2η πιο χαμηλή θέση όσον αφορά στην ανάγνωση βιβλίων από άτομα άνω των 16 ετών. Στα δημόσια σχολεία της Κύπρου, η προσφορά των επιλογών για εκμάθηση ξένων γλωσσών μειώθηκε δραματικά τα τελευταία χρόνια, κυρίως λόγω αλλαγών που έγιναν στη δομή των προγραμμάτων. Ως γνωστόν, στην Κύπρο διαμένει ένα υψηλό ποσοστό ατόμων με μεταναστευτική βιογραφία. Σύμφωνα με πρόσφατη έρευνα της Παγκύπριας Οργάνωσης Προώθησης Γραμματισμού, μόνο ένα πολύ χαμηλό ποσοστό ενηλίκων αυτής της ομάδας πληθυσμού της Κύπρου μιλά την ελληνική γλώσσα, γεγονός που συνδέεται και με την πολύ περιορισμένη προσφορά σχετικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων.

Όλα αυτά κάνουν τη χώρα μας να ξεχωρίζει με αρνητικό τρόπο και αποτελούν σχήμα οξύμωρο σε μια χώρα σαν τη δική μας που, σύμφωνα με επίσημες στατιστικές, ο πληθυσμός της αποτελείται από ομάδες με διαφορετικές μητρικές γλώσσες. Ποια είναι άραγε η σχέση μεταξύ των ομάδων αυτών; Υπάρχει επικοινωνία; Ζούνε μαζί ή ζούνε η μία δίπλα στην άλλη ή και κάποτε η μία απέναντι στην άλλη; Θα μπορούσαμε, δυστυχώς, να προσθέσουμε και πολλά άλλα σε αυτό το αρνητικό μωσαϊκό. Αντ' αυτού, προκρίνουμε τη θετική και την εποικοδομητική θεώρηση των πραγμάτων και των καταστάσεων.

Στο πλαίσιο της Παγκόσμιας Ημέρας Γραμματισμού, η Ουνέσκο φέτος μας καλεί να προβληματιστούμε σχετικά με το θέμα «Προώθηση της πολυγλωσσικής εκπαίδευσης: Γραμματισμός για αμοιβαία κατανόηση και ειρήνη». Πόσο επίκαιρο θέμα! Πόσο σημαντικό για την Ευρώπη, και κυρίως για χώρες όπως η Κύπρος! Το σημαντικό είναι να φτάσει το κάλεσμα αυτό της Ουνέσκο, ένα κάλεσμα για προβληματισμό και διάλογο, όχι μόνο στους απλούς πολίτες αλλά και στα κέντρα λήψης αποφάσεων. Χρειαζόμαστε τέτοια καλέσματα, τα οποία μας προβληματίζουν και μας προτρέπουν να μεταλλάξουμε τις κοινωνίες μας. Να τις μεταλλάξουμε σε κοινωνίες που θα αναπτύσσουν τον αλφαριθμητικό σε πολυγλωσσικά πλαίσια, που θα προωθούν αποτελεσματικά μέτρα για ανάπτυξη της φιλιαναγνωσίας σε όλες τις ομάδες πληθυσμού και σε όλες τις ηλικιακές ομάδες. Κοινωνίες που θα δίνουν ευκαιρίες ανάπτυξης γραμματισμών σε όλα τα μέλη τους και για όλα τα στάδια της ζωής τους (διά βίου μάθηση). Που θα σέβονται τον πολιτισμό και τις γλώσσες όλων των ομάδων πληθυσμού και θα προωθούν τον ειλικρινή διάλογο μεταξύ τους. Που θα καλλιεργούν την ενσυναίσθηση και που θα έχουν ως απώτερο στόχο την επίτευξη διαρκούς ειρήνης. Ιδιαίτερα για την επίτευξη διαρκούς ειρήνης χρειάζεται δουλειά σε πολλά επίπεδα και η εκπαίδευση έχει να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο.

Το ταξίδι αυτό δεν είναι εύκολο. Αξίζει όμως τον κόπο!

Άντρη Παπακυριακού

Επιστημονική Σύμβουλος Παγκύπριας Οργάνωσης Προώθησης Γραμματισμού / Πανεπιστήμιο Λευκωσίας

Μήνυμα του Τάκη Χατζηδημητρίου για την Παγκόσμια Μέρα Γραμματισμού

Ποια η έννοια του Γραμματισμού και ποιο το νόημα της μέρας του Γραμματισμού; Να λογαριάσουμε πρώτα απ' όλα τους εαυτούς μας και να λογαριάσουμε όχι αυτά που ξέρουμε, αλλά όσα μας λείπουν. Τότε θα καταλάβουμε ότι είναι πολλά εκείνα που δεν ξέρουμε και μάλιστα βασικά και ουσιαστικά.

Μπορεί να έχουμε πάει σχολείο, μπορεί να έχουμε τελειώσει πανεπιστήμιο, μπορεί, ακόμη, να γνωρίζουμε ξένες γλώσσες. Είναι όμως αυτό αρκετό, για να είμαστε σωστοί πολίτες; Να συμβάλουμε στην αμοιβαία κατανόηση και ειρήνη; Εδώ στην Κύπρο ζούμε σε ένα κράτος σε κρίση, όπου οι πολίτες είμαστε διαχωρισμένοι πάνω σε εθνοτική βάση, όμως δεν είμαστε δυο διαφορετικοί κόσμοι. Αντίθετα, έχουμε πολλά κοινά πολιτιστικά στοιχεία, κάνουμε όλοι αναφορά στον τόπο της καταγωγής μας, ανεξάρτητα αν είμαστε εκτοπισμένοι στην ίδια μας την πατρίδα, έχουμε τις ίδιες παροιμίες, τα ίδια παραμύθια, τραγούδια και χορούς. Υπάρχουν, όμως, και τα διαφορετικά στοιχεία, η θρησκεία, που δεν αποτελούν σε ποτέ σημείο διαφοράς, αλλά

και η γλώσσα που συνιστά το κυριότερο εμπόδιο στη μεταξύ μας επικοινωνία. Κι αυτό, με τον γεωγραφικό διαχωρισμό των δύο κοινοτήτων, μεγεθύνεται με τον χρόνο και δημιουργεί αξεπέραστα χάσματα.

Αν πρέπει να δώσουμε, από την Κύπρο, κάποιο νόημα στην φετινή επέτειο του Γραμματισμού είναι η πρόταση για εισαγωγή στα σχολεία Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων της εκμάθησης των δύο επίσημων γλωσσών του κράτους που είναι τα Ελληνικά και τα Τουρκικά. Αυτό θα μας βοηθήσει στη μεταξύ μας επικοινωνία. Θα σημαίνει αμοιβαίο σεβασμό, θα καλλιεργήσει την έννοια της εμπιστοσύνης και της συνεννόησης. Όταν μάθουμε τις γλώσσες του τόπου μας, θα μπορούμε να κατανοούμε ως κοινές αξίες, τις πνευματικές και επιστημονικές κατακτήσεις που συντελούνται γύρω μας. Τότε θα μάθουμε καλύτερα ο ένας τον άλλο, τότε θα αντιληφθούμε ότι όσα μας ενώνουν είναι περισσότερα απ' όσα μας χωρίζουν. Ο Γραμματισμός και η Πολυγλωσσική Εκπαίδευση θα φέρουν ενότητα και θα προσφέρουν το υπόβαθρο για την ειρήνη στο νησί. Ο Γραμματισμός γίνεται έτσι κινητήρια δύναμη για μια καλύτερη και ευτυχέστερη κοινωνία για όλους τους Κυπρίους και παράδειγμα στην ταραγμένη περιοχή που βρισκόμαστε. Εδραιώνοντας την ειρήνη στην Κύπρο, συμβάλλουμε με τον τρόπο μας στην καλλιέργεια της παγκόσμιας ειρήνης.

Τάκης Χατζηδημητρίου
Συγγραφέας, πολιτικός και ακτιβιστής της ειρήνης

Μήνυμα της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής ΟΥΝΕΣΚΟ για την Παγκόσμια Μέρα Γραμματισμού

«Αν μιλούσαμε μια διαφορετική γλώσσα,
θα αντιλαμβανόμασταν τον κόσμο κάπως διαφορετικά».

Ludwig Wittgenstein

Τα λόγια του Αυστριακού φιλοσόφου μάς κάνουν να αναλογιστούμε πως η γλώσσα δεν αποτελεί απλά μέσο επικοινωνίας, αλλά λόγω των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της και κυρίως των πολιτισμικών και κοινωνικών στοιχείων με τα οποία συνδέεται, λειτουργεί ουσιαστικά σαν ένας φακός, ο οποίος διαμορφώνει τον τρόπο σκέψης μας και την αντίληψη της πραγματικότητας που μας περιβάλλει. Έτσι, η γνώση διαφορετικών γλωσσών ανοίγει δρόμους που μας οδηγούν σε νέες οπτικές θεώρησης και κατανόησης του κόσμου μας.

Ένα μεγάλο μέρος του σημερινού παγκόσμιου πληθυσμού έχει την ικανότητα να μιλά περισσότερες από μία γλώσσες στην καθημερινή ζωή του. Σε μια εποχή που οι ανθρώπινες κοινωνίες αποτελούν κατεξοχήν πολυπολιτισμικά περιβάλλοντα και που οι τεχνολογικές εξελίξεις έχουν μεγιστοποιήσει τις δυνατότητες αλληλεπίδρασης ανθρώπων από κάθε γωνιά του πλανήτη, η πολυγλωσσία καθίσταται σημαντικό προσόν, εάν όχι ζητούμενο. Πέρα από τη συμβολή της στην ανάπτυξη γνωστικών λειτουργιών και στην καλλιέργεια δεξιοτήτων χρήσιμων για την κοινωνική και επαγγελματική ζωή, προσφέρει νέες δυνατότητες έκφρασης, ενώ παράλληλα αποτελεί κλειδί για την εμπειρική γνωριμία με άλλες κουλτούρες και διαφορετικούς τρόπους ζωής. Οι πολυγλωσσικές δεξιότητες εντάσσονται στις θεμελιώδεις δεξιότητες που επιτρέπουν στους ανθρώπους όχι μόνον να αλληλεπιδρούν αποτελεσματικά με άτομα από διαφορετικά πολιτισμικά περιβάλλοντα, αλλά και γενικότερα να κατανοούν τον εαυτό τους και τους άλλους σε ένα πλαίσιο διαφορετικότητας και ποικιλομορφίας. Με τον τρόπο αυτό, η πολυγλωσσία συντελεί στην καλλιέργεια της διαπολιτισμικής ικανότητας, η οποία επιτρέπει στον άνθρωπο να υπερβαίνει στερεότυπα και προκαταλήψεις, να εκτιμά τη διαφορετικότητα και να διαχειρίζεται την πολιτισμική ετερότητα με ενσυναίσθηση και θετική στάση.

Σε έναν κόσμο, στον οποίο οι ανισότητες, η μισαλλοδοξία και οι συγκρούσεις εξακολουθούν να δημιουργούν χάσματα και να εμποδίζουν την ευημερία πολλών κοινωνιών, η προώθηση του πολυγλωσσικού γραμματισμού αποκτά καίρια σημασία για την επίτευξη της ειρηνικής συνύπαρξης και της κοινωνικής συνοχής, μέσα από την καλλιέργεια της ανοχής, της κατανόησης και του αμοιβαίου σεβασμού. Αν μιλήσουμε ο ένας τη γλώσσα του άλλου, τότε ίσως καταφέρουμε να κατανοήσουμε πραγματικά τις βαθύτερες πολιτικές, πολιτισμικές και κοινωνικές διαστάσεις του γραμματισμού.

Κώστας Καδής
Προέδρος Κυπριακής
Εθνικής Επιτροπής
ΟΥΝΕΣΚΟ

Σχεδιασμός εξωφύλλου
Κωνσταντίνος Κονταργύρης
Φοιτητής Σχολής Γραφικών Τεχνών
Πανεπιστήμιο Frederick

